

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านมูลฝอย เป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชนมากกว่าในอดีตมาก ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญการกระจายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม การเพิ่มสิ่งปลูกสร้างอาคารต่าง ๆ ทำให้ชุมชนแออัดมากขึ้น จึงทำให้การจัดการมูลฝอย ยุ่งยากและซับซ้อน ไม่เพียงแต่ปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น หากแต่เทคนิควิธีการรูปแบบการจัดการมูลฝอยก็เป็นปัญหาด้วย

รูปแบบการจัดการมูลฝอยในเขตเทศบาลที่เคยปฏิบัติกันมา (1)

- หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการมูลฝอย เป็นหน่วยงานของรัฐทั้งสิ้น ซึ่งถือว่าเป็นงานบริการที่รัฐให้กับประชาชน

- วิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด ใช้วิธีปฏิบัติต่อกันมา เช่น กำหนดความถี่ของการให้บริการ เส้นทางการเก็บขน ระยะเวลาการเก็บขน การขนย้าย เป็นต้น

- การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของงานกำจัดมูลฝอยทำได้ง่ายเพียงแต่ขนย้ายมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด เช่นในเขตเมืองแล้วนำไปกองทิ้งไว้บริเวณที่ว่างตามชานเมืองที่ห่างไกลชุมชนถึงแม้ว่าจะไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้องแต่สามารถแก้ปัญหาเรื่องความน่ารังเกียจ และรักษาสุนทรียภาพเฉพาะที่ไว้ได้

- ขาดการนำความรู้ทางวิชาการ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

ด้วยเหตุที่หน่วยงานของรัฐมักจะประสบปัญหาเรื่องงบประมาณทำให้การวางแผนและจัดการมูลฝอยที่ถูกต้อง รวมทั้งการเลือกใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เครื่องจักรกลที่ทันสมัยที่ต้องใช้เงินลงทุน ถูกเปลี่ยนไปใช้วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะ

หน้าซึ่งง่ายกว่า (2) ประกอบกับการลงทุนงานแก้ไขหรือการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นงานที่ไม่สามารถวัดผลกำไรออกมาเป็นตัวเงินได้ ดังนั้นงบประมาณจึงถูกนำไปใช้ในงานก่อสร้างและงานพัฒนามากกว่า แต่ปัจจุบันนี้ความยุ่งยากและความซับซ้อนของปัญหาเพิ่มมากขึ้นการจะแก้ไขปัญหา โดยวิธีที่เคยปฏิบัติกันมาไม่สามารถทำได้ทั้งยังเพิ่มปัญหาด้านอื่นได้แก่ ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ - อากาศ เกิดความสกปรก น้ำรั่ว ภัยจ กลิ่นเหม็นรบกวน ทาสลายสุนทรียภาพ และที่สำคัญคือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ เชื้อโรค ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนคือเรื่องสุขภาพอนามัย และการแพร่ระบาดของ เชื้อโรค ดังนั้นจึงควรมีแผนระยะยาว และนำความรู้ทางด้านวิชาการ เทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อทำการแก้ไขปัญหามูลฝอยมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (3, 4)

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาระบบการเก็บกำจัดมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองอุดรธานี (Solid Waste Collection and Disposal System in Udon Thani Municipality) โดยวางแผนปรับปรุงระบบการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองอุดรธานีให้มีประสิทธิภาพในการเก็บขนเพิ่มขึ้น และวางแผนระยะยาวในการแก้ไขปัญหามูลฝอยของเทศบาลรวมทั้งการออกแบบและประมาณราคาขั้นต้นด้วยระบบการกลบฝังดิน เนื่องจากการกำจัดมูลฝอยเทศบาลยังคงใช้วิธีการเทกองบนพื้นและการเผา (Open dumping and Burning) โดยไม่มีการวางแผนการใช้พื้นที่ในการกำจัดมูลฝอยที่เหมาะสม ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาความไม่เพียงพอของที่ดินในการกำจัดมูลฝอย มีเทศบาลบางแห่งที่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว (5, 6) เช่น เทศบาลเมืองนครราชสีมา เทศบาลเมืองขอนแก่นและเทศบาลเมืองสงขลาได้มีการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์เพื่อการกำจัดมูลฝอยที่เหมาะสมโดยวิธีกลบฝังอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) โดยใช้งบประมาณส่วนหนึ่งจากเงินกู้ธนาคารโลก (ผ่านโครงการพัฒนาเมืองหลัก ของกระทรวงมหาดไทย) และขณะนี้ได้เปิดดำเนินการกำจัดมูลฝอยตั้งแต่กลางปี 2531 แล้ว

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยโครงการนี้ได้แก่การเพิ่มความรู้ความเข้าใจปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการมูลฝอยในระดับท้องถิ่นคือเทศบาลเป็นการนำเอาความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการกำจัดมูลฝอยให้ถูกหลักวิศวกรรมสุขาภิบาล และนำผลจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเก็บกำจัดมูลฝอยของเทศบาลเมืองอุดรธานีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและลดผลกระทบต่อมลภาวะที่จะเกิดตามมา